

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXXVIII. Quomodo tirones exerceret, maximè si forent authoritatis
alicuius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

rantem beneuolè compellans , cur tu mi frater Dominice : quam tibi Deus largitus est modesti animi compositionem non etiam in oculo geris ? At multum diuersè Oliuerium Manareum , diu iam in Societate , & virtute eximia versatum. Amabat is Ignatium vt Patrem, venerabatur vt sanctum, Roma vero Lauretum abiens nouum illic Collegium rectorus , faustam eius adprecationem sub discessum , dum petit, fixos perpetuo in eius faciem oculos tenuit , veritus ne tunc eius salutandi postremo officio fungeretur, nec esset illum deinceps in terris aspecturus. Quod ab Ignatio notari tunc quidem minimè visum est. Verum iam domo exeuntem Polancus eius notarius reuocat , monet displicuisse non parum viro sancto , illam fixi obtutus , parum modestam libertatem , cupere ab eo emendari ; ad hoc quotidie admoueri examen singulare ; in admissi expirationem , & cautionem in posterum, pensum precum certarum quotidie exsolui ; de vtroque ad eum dari quot hebdomadis literas : fecit quod mandatum fuerat Manareus quindecim totos menses , demumque tunc cessare permissus.

XXXVIII

*Quomodo tirones exerce-
ret, maxime
si forent au-
sheritatis
aliquis.*

Tirones præsertim iuniores: velut insitias teneritatis primæ plantas quibus multum adhæret de natiuo solo , dexteritate mitissima tractabat, vtque illis Deus cœlestium nectare voluptatum , caducarum fastidium inducit, & dulcibus lacrymis , piisq; solatiis debiles sustentat , quæ postquam coaluerint firmiter , retrahit , parciusque largitur ; sic mitem se fere, atque affabilem iis exhibebat Ignatius , illisq; miserans , non aliud ab iis exigebat, quàm quod repræsentare tunc poterant , dum id quamuis exile , fructus non vulgares virtutis egregiæ spondere videretur. Admissus fuerat in tyrocinium ad domestica opera iuuenis, cui erat satis copiosa & commoda res; Christi effigiem de cruce pendentis & extantis in basi Deiparæ , secum is tulerat , magni vtramque pretij , & qua mirificè afficiebatur , tum propter excellentiam operis , tum ob sensum priuatæ pietatis. Hanc penes se haberet , indulgit vir sanctus , nec vilo indicio inuit vel id parum decere religiosam paupertatem , vel aliquando ab eo auferendum. Creuit adolescentis virtus etiam supra veteranos valido præsertim suimet domitu , & contemptione. Quod vbi aduertit Ignatius , bene est ait , iam quando integrè non modo ab sæculo est liber , verum etiam à seipso , potest Christi effigies quam mente nunc gerit , illius è manibus detrahi. Factumque ita est iuvene vltro etiam cedente absque vilo prorsus difficultatis sensu: Sed mirabilior patientia viri sancti fuit leuitatibus perfrendis Petri Ribadeneira admodum iuuenis , cuius tunc viuacior indeoles , agrè virtutum interioribus studiis animum applicabat , nec pati poterat tenacem tot regularum disciplinam ; quare Ignatio suadebant Patres , eum dimitteret , at is sagaci præfagio , de soli natura , prouentus diuinans magnos , & nobiles ; magisq; adolescentulum , ætatis quatuor animi vitio errare , semper illi patrocinatus est , interea tolerans , & pueriles eius emendans papulas , ad id vt illum , aut inflatis offensum poenis , aut vitæ genus tam triste pertasum , urgentemque identidem dimitti , solerti semper amabilitate restituerit in gradu,

gradu, & sustinuerit tandiu, quoad transformasset in virum denique, à quo Societas, vt post videbitur, decens ingens accepit. Homines pariter nobilitate, aut literis insignes, sed ab saeculo nouos, haudquaquam promiscuè habebat. Sed honorificè compellans, ne Excellentia quidem Dominationis, Doctoris, & istiusmodi quibus insueuerant parcebat titulis, donec possent iam illos spernere; vel puderet honore tam dispari, inter pares ab eo affici, rogarèntque iis deinceps omissis communi iure, ac modo haberi. Verumenimvero, vbi iam altis niti radicibus vidisset, ac tutam sibi virtutis arduæ ab iis extundendæ præbere materiam, nullos æquè acriter experiebatur, nullos exagitabat impensius, doctissimum quemque, crebrius pudore suffundere, nullos magis dedita opera, quam illustrissimum quemque abicere, tandiùque in eo pergere, dum aut desinerent sui meminisse, aut se perinde cum aliis gererent, vt si præ illis docti, & nobiles non forent. Ad hoc autem haud vna ratione moueri se aiebat, sed ea quidem vt intelligerent cæteri, fluxas illas, & euandas seculi ampullas flocci apud nos, & nihili esse præ suppellectili pietatis, & diuitiis virtutum; neque hic illum continuo, qui illic antea, magnum esse; sed qui Christi amore infra omnes sese abicere. Deinde vero, quòd talium hominum secundos aut læuos exitus nunquam iactura mediocris, aut lucrum sequitur, monèntque vsus constantis experientia, religiosi ordinibus, nusquam aliunde plus vel incrementi, vel damni accedere, quam ab hominibus, aut insigniter doctis, aut gentis splendore illustribus. Postremo vbi vulgo conspicui, ex instituto, spe, & sententia Ordinis non succedunt, cogitèntque iacturam facere oneris, non modo inutilis, sed periculosi, tanto inde probrosius læditur, quantò erat eorum olim auctoritas elatior. Quapropter vt iis admittendis suspenso gressu, & considerato procedendum, sic periclitandis postquam excepti essent, nullam debere nimis sollicitam diligentiam vidèri. Horum vnus fuit Gaspar Loartius, Hispania tota Theologus celebris, à M. Ioanne Auila viro sancto, cum aliquot aliis, ad Ignatium transmissus, qui vbi iam parem ferendo malleo perspexit, Ludouico Gonzales ministro domus poliendum commisit, dato negotio, tundendo, scalpendo, pungendo ne parceret; sed experimenti progressum simul obseruaret. Ipse interea velut horum ignorans, miris modis tironem omni beneuolentia recreabat; quod erat illi cum iis vsitatum, quorum tentabat constantiam, ne vndequaue pressi molestius, perseuerantiam desperarent; nimirum curare ex duobus qui solent domibus præesse, nunquam non alter, beneuolentiam, & facilitatem præferret: accedebat quod experiendum Ministro mancipans, apud illum multa de ministri laudibus dicebat, aiens recte illum suo munere perfungi, procùlque affectibus minus sedatis, & integris (vt erat re ipsa) vno disciplinae communis, & priuati cuiusque profectus studio, si quid esset peccatum corrigere, gratùmque illi propterea animum debere omnes profiteri. Porro ars ista duplex exercendi alternis, atque consolandi) feliciter adedò in Loartio cessit, vt interro-

gatus aliquando à ministro, de Ignatio quid sentiret, fontem sibi ait videri oleo profluam, hoc est melleum totum ac suauem; de me vero, intulit minister quid tibi visum est, tu, inquit tranquille admodum asperitatem significans, fons mihi videre aceto profluus, quæ viri responsio valde exhilarauit Ignatium, qui tamen exinde ministrum iussit mitius cum illo agere.

XXXIX.

*Ignatii casus
in suis
occupandis.*

Iam seipsum, & sua quærere, propriæque in causa, velle suum, ac nolle, taeri sollicitè; multo magis, animo destinatum, effectum captare, & persequi; tæcita quædam apud Ignatium fuere præludia Societatis deserendæ, incipiente se iam inde anima Obedientiæ, cui se deuouerat suffurari, suos ita seipsis nudatos volebat, & ad superiorum arbitria dociles, vt est argilla in manu figuli, duci, prompta, & fingi quicquid libuerit; sic æquè volebat ad Theologiam vt ad ianuarum clauis; ad nauigandum in alium orbem, vt ad domum perpetuo seruandam, paratos, & faciles, imo ab eo qui præesset, diuersa in aliquo sentire, censébat alterum solum pedem in Societate retinere. Quod erat tritum illius monitum, indici ab eo nouitiis solitum quos exceperet in Societatem, monebat siquidem domum ingressuros ipso in limine, velut confinio religionis & sæculi, non fore illic perpetuam, & quietam iis sedem, nisi pede coniunctim utroque, voluntate nimirum, & iudicio limen transilirent, expediti ad omnes illorum nutus, quoscumque illis, Deus præficeret. Eius nihilominus in iubendo modus, de rogante magis, quàm de imperante sapiebat, & sicubi auctoritatis specie opus esset, non aliam à paterna edebat, nempe cum quadam fiducia, & amoris libertate coniunctam: quin & iussis haud raro, vel inexpectatis, vel difficilibus, subdebat vltro iubendi rationes, quo certè nihil fuit procliuus homini, nisi ratione nihil profus mouenti, eaque non humanæ solum ex prudentiæ dictatis, sed caritatis diuinæ hausta, & in suscipiendis rebus summum semper Dei obsequium, tum primo intuitu spectare solita, tum in eo postremum desinere. In adhibendis præterea ad ministeria nostris hominibus, quæ cuiusque natura inclinaret diligentissimè attendebat, vt quoad fieri posset non cuiusque tantum facultati, & dotibus (quorum est interpret ea propensio) sed saluæ quoque gustatuique occurreret, nihil enim violentum durabile, atque illa solum, ferè optimum fortiri finem, ad quæ non imperiosè raptatur voluntas, sed per se libenter, & sponte naturæ procurrit. In assignandis igitur munerum partibus sectabatur hunc morem. Tria cuique proponebat, de quibus ante coram Deo expensis responderent. 1. an essent in omnibus quæ demandarentur obtemperaturi? 2. hoc magis, an illo afficerentur officio? 3. his aut illis rerum conditionibus, vtrum alteri essent prælaturi & præoptaturi? vbi autem in eos incidere, quibus ad ea quæ proposuerat capita nullum suppeteret responsum, aut desiderium, præterquam solius Obedientiæ; tum vero repertis quales maximè optabat, magnopere iis recreabatur. Inter eos inuenit Oliverium Manareum, ex quo exculpi non potuit, tribus ex locis quoram ei dabatur